

Владо ПОПОВСКИ

“
*Da go pregrneme
zaedni ~ki ot i nt eres
so zdravo rasuduvawe
za i dni nat a*
”

Di mi tar Pop - Georgi ev Berovski

КОЈ ГО ЗАГРОЗУВА ОПСТАНОКОТ НА ДРЖАВАТА?

Одново, како и во повеќето претходни случаи, опстанокот на државата ни се нуди како општа тема. Се стимулира чувството на загроеност во старите варијации: соседите плус албанскиот екстремизам. А сите ние, како омаени, речиси веднаш создаваме колективно расположение; манифестираме психологија на жртва и фрустрации на неправедно навредени. Почнуваме да се јадосуваме и да се трошиме домислувајќи ги скриените виновници кои, по правило, секогаш ги наоѓаме кај "другите". Никогаш кај нас. Ѓ се плачине на маќеата историја, на превртливата Европа, на божемниот синдром за самоуништување и на што уште не. Сè - судбина до судбина. И никако...

...да си погледнеме во ноктите, да се видиме во огледало, в очи; да се погледнеме очи в очи. Самите да се запрашаме какви сме ние, што направија нашите избраници, Владата, Парламентот, Претседателот, што направија менаџерските кругови, интелегенцијата, медиумите...

И тука, овојпат да ги поставиме нашите две тези: Првата, опстанокот на државата (во класична смисла) не е главната опасност за Р. Македонија, туку првенствена опасност е нашето сопствено креирање на наивна политика и на лоши модели на решенија кои, натаму, самите продуцираат проблеми и тензии, држејќи го чувството на загроеност како постојан заложник; и втората, не можат другите да нè загрозат толку многу - колку што ние самите можеме да се загрозиме, имајќи го предвид општиот политички контекст. Или, со други зборови: интересите на конзервативните кругови на нашите соседи и на протекционистичките слоеви на политиката на големите земји (ЕУ,САД, Русија) не се поопасни за безбедноста на Р. Македонија од интересите на криминалните и корумпирани структури на самото наше општество кои ги имаат зафатено сите сфери.

Двете тези нè упатуваат на следната фабула за нашето самозагрозување:

1. На етно-политички план, уште на самиот почеток се спротивставија македонската афектација кон државата што се доживуваше речиси како приватна (колективистичка) категорија и исто таквото, колективистичко, сфаќање на Албанците кои го посакаа својот дел од државата.

Уставот на Р. Македонија не можеше да ги реши сите проблеми кои постоеја и кои се јавуваа. Живата политика и полето на законите (а тоа е поле на т.н. жив устав) требаше и треба да ги решава динамичните проблеми. Како се однесувавме на тој план, со која политика и со каква практика?

Нашите новопечени политичари на чело со исто таквиот премиер и, за чудо, со целосно знаење и покритие од искусниот стар претседател (без други да знаат и да го кажат своето мислење) на самиот почеток и среде разговорите меѓу претставниците на македонските и албанските политички структури за повеќе реални проблеми (образование - средно и високо, опфатеност во администрацијата и службите и сл.) кои се одвиваа во Охрид и со посредство на амбасадорот Герт Аренс, со близу 1.000 полицајци и десетина оклопни транспортери извршија упад во село Радожда, Струшко. Цел: "Потрага по оружје со кое се планирало загрозување на државата".

Беа најдени две пушки, како што соопштија медиумите. Пообилно бил делен ќотекот.

Со тоа македонската страна кажа како ги разбира албанските субјекти и порача дека од европското посредување очекува разбирање за грижата што власта ја вложува во зачувувањето на безбедноста на државата.

По тој настан, во синџир се нанижаа: Бит Пазар (четири жртви), Речица (една жртва), Гостивар (прекумерна употреба на насилство). Во сите тие настани ниту можеше да биде загроена безбедноста на државата, ниту изворот на проблемите беше кај оние кои ја издржаа репресијата (Тоа посебно се однесува за случајот Бит Пазар). **НАМЕСТО** во сите тие случаи **ДА СЕ РАЗГОВАРА И ЗАКОНСКИ ДА СЕ РЕШАВААТ ПРОБЛЕМИТЕ, СЕ СОЗДАДЕ КЛИМА НА КРУТОСТ, НА РЕПРЕСИВНОСТ И НА НАЦИОНАЛНА РОМАНТИКА** врз која лебдеа и самите споменати политичари, како да стануваше збор за икони од историските албуми, а не за политичари кои треба да решат практични прашања.

Таквата политика и тој пристап, всушност, беше матрицата во која се полнеше негативната енергија и со која се стимулираше екстремизмот.

2. Екстремизмот, пак, сам по себе, се покажа како одлична завеса зад која се затскриваа многу други разнебитувачки процеси.

На прво место - **ПРИВАТИЗАЦИЈАТА**. Таа се одвиваше со лош модел и со уште полошо спроведување на тој модел. Менаџерскиот модел е доживеан како пљачка, освен во мал број случаи, и како разнебитување на економските способности на претходните претпријатија. Плус, приватизацијата во **90 ОТСТО ОД СЛУЧАИТЕ БИЛА НЕЗАКОНСКА** (изјава на претседателот на антикорупциската комисија, господин Јован Трпеновски).

Таа клима за општа (легална и нелегална) кражба на државниот капитал која, речиси, **ГИ ИЗБРИША РАЗЛИКИТЕ МЕЃУ ПРАВДАТА**

И НЕПРАВДАТА и која го стимулира општото **ГУБЕЊЕ НА МОРАЛОТ И НЕПОЧИТУВАЊЕТО НА ЗАКОНИТЕ**, придонесе државата да се согледа како важна алка и ефективен инструментариум за политичката и економската моќ, не само на поединците, туку и на партиите. Во продолжение на тоа се создаде општа партиска структура на државата. И таму каде што беше потребна стручна компетентност и законска лојалност се поставија партиски војници. Со тоа корупцијата доби максимални можности, **А ДРЖАВАТА ПАДНА НА МИНИМУМ СПОСОБНОСТИ** за легално функционирање.

Генезата на таквата судбина на македонската држава започна уште на самиот почеток. Таквата (корумпирана) државна структура добро се етаблира до 1998 година; таа се разви во следниот период, а и сега одржува високи резултати, иако полека - лека се менува климата за тоа.

3. Во околности во кои носителите на политичката власт носат одговорност за сите тие процеси и во кои и самите тие се внатре, позицијата на РМ кон меѓународната заедница битно назадуваше.

Односот на нашата политика кон соседите секогаш беше оптоварен со доза на сомнение. Кон нив не изградивме ниту доверба, ниту практика и механизми на разговори. Многу идеи и препораки за регионална соработка од соседите, од ЕУ и САД безмалку беа доживувани како субверзија кон РМ.

И **ВЛАДАТА НА БРАНКО ЦРВЕНКОВСКИ** кон ЕУ и НАТО се однесуваше како да има гаранции за сè што нејзе ѝ е важно и згодно, без при-

тоа да биде критична кон сопствениот однос и кон сопствените резултати. **ДО 1998** година таа Влада **СЕ ПОКАЖА МОШНЕ ЛИЦЕМЕРНА** кон ембаргото со СР Југославија, плус се покажа **И** како **ПРОФИТЕРСКА**. Таа се покажа наклонета и кон етаблирањето на инфраструктурата **НА КРУПНИОТ КРИМИНАЛ** во Република Македонија. Таа Влада, всушност, не знаеше што да прави во условите **ВО КОИ РЕФОРМИТЕ БЕА ЗАГЛАВЕНИ НА САМИОТ ПОЧЕТОК** оставајќи ги најкрупните стопански капацитети да се дават во неизвесност. Во таков контекст таа бездејствено и конфузно го дочека својот избран пораз.

СЛЕДНАТА ВЛАДА ја поттикна соработката со соседите. Но, неа ја оптовари **СО Сомнителни проекти на штета на Република Македонија** (случајот со Р. Грција, донекаде посредно преку неа и со Република Србија - **ПОСЕБНО НА ЦРКОВЕН ПЛАН**). Таа влада фрли дрвја и камења по ЕУ и САД, ги раскина односите со Кина заради Тајван и создаде чувство дека меѓународната заедница работи директно против интересите на Република Македонија. Под таа завеса, сепак, проштрчеа бројни дубиози што ги охрабри владата и кои длабоко ги докоснаа круцијалните интереси на Република Македонија (примерот **СО Т.Н. РАЗМЕНА НА ТЕРИТОРИИ**). Во примерот на таа влада стои показот како со меѓународната заедница може да се работи во корист на своја штета. Со време веројатно **ЌЕ СЕ РАЗОТКРИЕ И ЗАДНИНАТА НА ТАА ПОЛИТИКА**.

Сега, **ОВАА ВЛАДА**, неверојатно, но висти-

нито, кон меѓународната заедница се однесува на начин кој укажува дека таа, ама баш воопшто **НЕМА ПРЕТСТАВА КАКО ТРЕБА ДА СЕ ОДНЕСУВА**. Дава такви предлози, нуди такви решенија кои, повеќе од сигурно, ги зачудуваат дури и оние кругови на таа заедница што не ни се наклонети. Да нудиш тоа што не ти бараат и да отстапуваш од европските стандарди и таму каде што не е битно за евроинтеграцијата, е показ дека и овојпат, оваа Влада е недозволиво конфузна и мошне способна да ги замрси и така пречувствителните политички односи во државата. За да не останат констатациите неразбрани, ќе илустрираме два случаи.

Случај прв: Законот **ЗА ФОРМИРАЊЕ НА ТЕТОВСКИ УНИВЕРЗИТЕТ** како државен (или случајот со кој Владата, всушност, го легализира т.н. универзитет во Речица). Меѓународната заедница по отворањето на Штуловиот универзитет и по одредбите во охридскиот Рамковен договор, тоа не го бараше ниту го подразбираше. Па, во што всушност оваа Влада инвестира? Без оглед на нејзините разбирања, таа всушност го охрабрува насилничкиот пат како пат кој може да се прифати и легализира од страна на државата. Второ, таа го легализира сето досегашно работење и образование, а кое ниту било законско ниту универзитетски стандардно. Владата практично ќе овозможи легализирање на неколку илјади високошколски дипломи добиени досега со сите последици во стручна и правна смисла. Следствено, таа ќе ја упропасти и обесмисли шансата на сите оние млади Албанци кои уредно и упорно студираат на сите други универзитети. Конечно: два универзитета на растојание од два километри и тоа едниот со сите стандарди, а другиот со сите дубиози. **ШТО Е ТОА:** политика или субполитика на Владата?

Втор случај: Предлог-законот за **ТЕРИТОРИЈАЛНА ПОДЕЛБА НА Р. МАКЕДОНИЈА** на општини содржи можност локалната самоуправа да се претвори во политичка самоуправа врз национален и територијален принцип. Тој владин предлог-закон вклучува и други бројни промашувања какви што се нагрбувањето на градските општини со опширни рурални простори, во услови на разнебитеност на градското стопанство и на елементарна неразвиееност на руралниот простор. Тој факт ќе доведе до појава на беспопштедна борба на урбаните и руралните политички структури околу јавните и буџетските ресурси во градовите - нешто што ќе ги обнови познатите градски и селски "партии" и кланови и нивните спротивставени котерии. Тие појави дополнително ќе се искомплицираат во мешано етничките средини, каде што всушност локалната самоуправа ќе се искористи како инструмент за етнополитичка доминација и етничко чистење. Во таа светлина политиката на Владата е всушност таа која создава **БАЗА ЗА ИДНИ ТЕНЗИИ** и за загрозување на безбедноста на државата.

На крајот: во што Владата инвестира и **КОЛКУ "ДРУГИТЕ", А КОЛКУ НИЕ САМИТЕ ЈА ЗАГРОЗУВАМЕ БЕЗБЕДНОСТА НА НАШАТА ДРЖАВА?**

